

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

**KATEDRA APLIKOVANÉ GEOINFORMATIKY A ÚZEMNÍHO
PLÁNOVÁNÍ**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením Ing. Evy Bártkové, a že jsem uvedla všechny literární prameny, ze kterých jsem čerpala.

V Praze dnepodpis.....

Poděkování

Děkuji Ing. Evě Bártkové za odborné vedení práce a cenné připomínky a rodině za podporu při studiu.

Abstrakt

Práce na téma „urbanistická studie veřejných prostranství - Praha 3 Žižkov“ popisuje veřejná prostranství měst a zabývá se jejich problematikou. Jako řešené území pro analytickou a návrhovou část práce bylo zvoleno katastrální území Žižkov. Cílem je specifikovat charakteristiky daného území, provést průzkumy odhalující vazby, funkce, problémy, hodnoty a další vlastnosti. Identifikovat problém veřejného prostranství k řešení v návrhové části. Výsledný návrh odstraní bariéry a zajistí propustnost v okolí vrchu Vítkov na Žižkově. Všechny analýzy zájmového území jsou podloženy odbornými zdroji a obohaceny o vlastní znalost místa.

Klíčová slova : Vítkov, park, přístup, cesty

Abstract

Thesis of the topic "Analysis of public space in Prague 3 - Žižkov" describes the public spaces of cities and deals with their problems. As a studied area for analysis and design part of the work has been selected cadastral area of Žižkov.

The aim is to specify the characteristics of the territory, to carry out surveys revealing links, functions, problems, values and other characteristics. Identify the problem to the solution of public spaces in the design section. The resulting design will remove barriers and provide throughput around Vítkov Hill in Žižkov. All analyzes of the area are based on expert resources and enriched by their own knowledge space.

Keywords: Vítkov Hill, park, access, paths

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Cíle.....	6
3. Literární rešerše.....	7
3.1 Typologie veřejných prostranství.....	7
3.2 Charakteristiky veřejných prostranství.....	8
3.2.1 Prostor.....	8
3.2.2 Zeleň.....	8
3.2.3 Klimatické jevy.....	9
3.2.4 Vybavení.....	9
3.2.5 Aktivity na veřejných prostranství.....	9
3.2.6 Identita.....	10
3.3 Problematika Veřejných prostranství.....	10
3.3.1 Vnímání veřejného prostranství.....	10
3.3.2 Bezpečnost.....	11
3.4 Hodnocení- kvalitativní indikátory.....	12
3.4.1 Příklady hodnocení.....	12
3.4.2 Zapojení veřejnosti.....	13
4. Metodika.....	13
5. Charakteristika zájmového území - Praha 3, Žižkov.....	14
5.1 Širší vztahy.....	14
5.1.1 Správní členění.....	14
5.1.2 Prostorové členění.....	16
5.2 Historie.....	16
5.2.1 Vznik Žižkova.....	17
5.2.2 Velká Praha.....	19
5.3 Stavební vývoj.....	19
5.4 Koncepce veřejných prostranství.....	20
5.4.1 Zeleň.....	21
5.5 Problémové části.....	21
6. Výsledky.....	22
6.1 Výchozí podmínky pro návrh.....	22
6.2 Vítkov.....	23
6.3 Porovnání významných ploch zeleně - vrch Vítkov a vrch sv. Kříže.....	24
6.4 Zájem občanů o nové vstupy.....	27
6.5 Rozbor současného stavu veřejného prostranství v okolí návrhu.....	28
6.6 Současný stav přístupů na Vítkov.....	28
7. Návrh.....	31
7.1 Vlastní návrh.....	31
7.1.1 Jeronýmova ulice.....	31
7.1.2 Pod Vítkovem.....	32
8. Diskuze.....	32
9. Závěr.....	33
10. Seznam literatury a mapových zdrojů.....	34
11. Seznam příloh.....	36

1. Úvod

Životní podmínky obyvatel měst jsou ovlivněny kvalitou veřejných prostranství, která jsou základním městským prostorem pro střetávání a komunikaci obyvatel. Jsou nezbytnou složkou Našeho života, slouží k uskutečňování společenských aktivit (LIPSKÁ CHARTA, 2007). Kvalita veřejného prostoru do jisté míry ovlivňuje atraktivitu území a samozřejmě pocity každého, kdo se v něm nachází (GEHL, 2000) Proto musí být při vytváření veřejných prostranství dodržovány základní principy, pro dosažení optimálního funkčního využití, jako jsou dostupnost, bezpečnost, čistota, estetika, měřítko. Důležitou složkou městského prostoru je jeho přístupnost.

Předmětem práce je studie veřejných prostranství a obnova prostranství ve vybrané lokalitě. Pro účely práce bylo zvoleno katastrální území Žižkov. K tomuto místu mají občané citové pouto, nejen proto, že zde bydlí, ale i díky místnímu duchu. Výhodou pro zpracování průzkumů a jednotlivých analýz je znalost místa, obyvatel a veřejného dění.

Cílem je představit problematiku veřejných prostranství, provést průzkumy ve zvolené lokalitě a získané informace aplikovat v návrhu.

V první části práce se zabývám obecnou teorií veřejných prostranství. Popisuji základní typologii, charakteristiky, vlastnosti veřejných prostranství a uvádím příklady jejich hodnocení. Dále práce představuje Žižkov - od historie až po jeho současnou podobu. Na území jsou aplikované analýzy, jejichž hodnocení tvoří východiska pro návrh. Lokalita návrhu obnovy prostranství je vybrána dle výsledků problémové analýzy. V návrhové části je proveden rozbor současného stavu a popsány navržené změny.

2. Cíle

Cílem práce, je na základě odborné literatury získat vhled do problematiky, stanovení teoretických předpokladů pro tvorbu veřejných prostranství.

Jako další cíl je stanoveno zpracování průzkumů katastrálního území Žižkov, jejich hodnocení a lokalizace problému a řešení, včetně podrobné analýzy současného stavu. Formou návrhu představit reálné řešení veřejného prostranství problémové lokality.

3. Literární rešerše

3.1 Typologie veřejných prostranství

Většina obyvatel měst si pod pojmem veřejné prostranství, obvykle hned představí ulice, prostory obklopené budovami. Ulice jsou základním elementem, který propojuje a drží pohromadě ostatní nezbytné složky veřejných prostranství jako jsou rekreační a obchodní plochy.

Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. definuje veřejné prostranství jako všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejnou zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.

Základní formou městského veřejného prostoru je systém náměstí a ulic. Prostorové struktury vyvíjející se v průběhu dějin jsou vždy založeny na centralitě, podélnosti, nebo na jejich kombinaci. Prostory náměstí chápeme jako centrální a prostory ulic jako podélné. (SITTE, 1995)

Náměstí především slouží obchodu, dopravě a pro shromažďování. Obvyklé dělení je dle převládající funkce na správní, duchovní, pobytové a komerční. Náměstí je tvořeno především jako volný prostor, který lze jednoduše proměnit a využít pro různé funkce jako trhy, koncerty, sportovní akce (NORBERG-SCHULZ, 2010)

Ulice má významnou úlohu, je to jedna z nejstarších forem v městském prostoru.

Historický vývoj formuje pojetí ulic dle konkrétní funkce, významu a ovlivňuje prostorové poměry. Pro ulici je charakteristický především protáhlý tvar, dále její optické vymezení, příčný a podélný profil, orientace a vybavení ulice.

Nejdůležitějším faktorem ulice je šířka prostoru, výška zástavby a jejich poměr. Slouží jako komunikační prostor pro obyvatele i návštěvníky, velmi hodnotné jsou pak ulice, které zároveň slouží jako obyvatelný veřejný prostor. Jako jedno ze základních dělení ulic tedy můžeme používat rozdělení na ulice obchodní a obytné. Obchodní ulice je obvykle využita z obou stran pro obchodní zařízení, u ulice obytné můžeme předpokládat zklidněný provoz a stromořadí, či nízkou zeleň podtrhující její charakter. Typologii ulic dále členíme na : cesty hlavní, vedlejší, bulváry, nábřeží, pasáže. Hlavní městské třídy jsou výrazné svou šířkou a pro dopravní ruch, který může působit jako bariéra a díky tomu často tvoří hranice jednotlivých oblastí ve městě. Spolu s ostatními komunikacemi tvoří dopravní komunikační síť, která je rozhodující pro organizační

strukturu města, vymezuje dopravní koridory a veřejné prostranství města. Pomocí této sítě lze města rozlišovat na lineární, šachovnicové a centrální (MEDUNA, 1985 ; ŠILHÁNKOVÁ, KOUTNÝ, 2002).

Současně používanou typologii komunikační sítě podrobně popisuje Patrik Kotas (2002) v publikaci Dopravní systémy a stavby, kde rozděluje komunikační síť na vnitřní a vnější (dálnice, silnice I. II. III. třídy). Vnitřní komunikační síť představuje jako městské komunikace, členěné do tříd dle funkce na : rychlostní, sběrné, obslužné, a zklidněné, které jsou dále rozděleny na pěší zóny, obytné zóny, obytné ulice, cyklistické stezky, pěší stezky a chodníky.

Městské prostory lze třídit dle významnosti, Šilhánková a Koutný (2002) člení hierarchii prostorů na: celoměstsky významné prostory, centra městských částí, ostatní veřejné prostory, polosoukromé a soukromé prostory. Mezi základní typologii veřejných prostranství řadí ulice, náměstí, parky a ostatní městské prostory.

3.2 Charakteristiky veřejných prostranství

Pro náš život ve městě je důležité, jaký dojem z veřejného prostranství máme, jaké pocity v nás prostory vyvolávají. Naše pocity „chápání města“ ovlivňuje zeleň, terén, klimatické podmínky, měřítko a rozmístění objektů, mobiliáře (NORBERG-SCHULZ,2010).

3.2.1 Prostor

Camillio Sitte (1995) v knize stavba měst podle uměleckých zásad zdůrazňuje, že proporce šířky a výšky jsou pro prostorové působení důležitější než absolutní velikost. Prostorové působení ovlivňuje orientaci, která je pro nás v městském prostředí velmi významná. Jako důležitý předpoklad kvalitního života Norbertg-Schulz (2010) uvádí nejen schopnost člověka orientovat se v prostředí, ale také schopnost poznat místo a identifikovat se s ním.

3.2.2 Zeleň

Zeleň je ve městě obecně pozitivní, vyskytuje se v mnoha formách a představuje významné rekreační plochy. Parky, zahrady, hřbitovy, zeleň obytná, sídlištní a doprovodná je vhodná především pro každodenní krátkodobou rekreaci. Obytná zeleň ve vnitroblocích spolu s uličním stromořadím se stává stále hodnotnější, především pro kvalitu městského bydlení.

Plochy zeleně v majetku Hl. města Prahy jsou zařazeny do 5. kategorií dle významu, kvality a rámce jednotlivých typů zeleně. Jako základní kritéria používá stávající stav plochy, funkčnost zeleně, zdravotní stav, údržbu, druhovou skladbu dřevin a míru ekologické stability (<http://envis4.praha.eu/>).

U terénní situace je významná orientace k světovým stranám. Obvykle výhodnější je jižní svah oproti severnímu. Určující je tvar terénu a jeho povrch. Základní terénní formy ve městě jsou roviny, kopce, údolí a svahy (MEDUNA, 1985)

3.2.3 Klimatické jevy

Klimatické podmínky předurčují charakter území, na veřejných prostranstvích je někdy nutná ochrana proti vlivům počasí, třeba nepříjemnému větru, který se stává problémem na rozlehlých prostorech, kde se pak víří prach.

3.2.4 Vybavení

Prostranství města je vybaveno mobiliářem užitkovým a uměleckým. Mezi základní užitkové vybavení řadíme veřejné osvětlení, odpadkové koše, lavičky. Sochy a zahradní architektura jsou uměleckými díly, u kterých je samotné umístění stejně důležité jako díla samotná (SITTE, 1995)

Význam umístění není zanedbatelný ani u laviček a odpadkových košů.

Košy musí být dobře viděny, neměly by obtěžovat zápachem a zároveň musí být dobře vyprazdnitelné. U laviček se užitkový význam může prolínat s uměleckým ztvárněním, ale vždy si musí zachovat praktičnost (GEHL, 2000)

3.2.5 Aktivity na veřejných prostranstvích

Veřejné prostranství má umožňovat svobodnou volbu aktivit, kvalitní prostranství se neomezují na jednu předurčenou činnost. Jan Gehl (2000) hodnotí kvalitu veřejných prostranstvích, pomocí jednoduchého rozdělení aktivit, které se na veřejných prostranstvích odehrávají. Aktivity rozděluje na nezbytné, volitelné a společenské. Pod aktivitami nezbytnými si můžeme představit každodenní povinnosti jako je cesta do práce, na poštu nebo návštěvy úřadů. Aktivity, které provozujeme z vlastní vůle označuje Gehl jako volitelné a aktivity společenské jsou ty, které závisejí na přítomnosti dalších lidí. „Spektrum těchto aktivit dává veřejným prostorům měst a obytných čtvrtí smysl a přitažlivost.“ (GEHL, 2000)

Zatímco nezbytné aktivity musíme vykonávat za všech podmínek, tedy i při špatném počasí, při odehrávání aktivit volitelných a společenských mnohem více záleží na vnějších podmínkách. Mimo vlivu počasí jistě využívání veřejných prostorů ovlivňuje jejich podoba. Při navrhování veřejného prostranství lze ovlivnit materiální podmínky místa a tím pozitivně podpořit podmínky pro pozorování, poslouchání a setkávání. Naopak pokud je veřejné prostranství nekvalitní a nabízí málo aktivit, lidé se nezastaví, neposadí a intenzita využívání místa je nízká. Pokud je místo vhodné jen pro zvláštní účel, brzy se stává nepoužívané. (SITTE, 1995 ; GEHL, 2000)

3.2.6 Identita

S kvalitou bydlení je úzce spojen vztah obyvatel k místu. Čím větší vztah k místu máme, tím více se s ním identifikujeme a cítíme, že patříme ke konkrétnímu místu. „Víme že identita člověka je do značné míry funkcí míst a věcí.“ (SITTE, 1995).

V každodenním životě lidé často svou identitu přiřazují k místu bydliště, často při seznamování slýcháme „jsem z Prahy“, „jsem z Brna“. Tím se zároveň s místem a všemi jeho charakteristickými rysy dobrými i špatnými ztotožňujeme, a můžeme očekávat různé reakce.

3.3 Problematika Veřejných prostranství

Problematikou veřejných prostranství se zabývá nespočet odborníků¹ nejen architektů, urbanistů, sociologů, ale také psychologů.

Zpracování této části práce ovlivnily především publikace dánského architekta Jana Gehla, který objasňuje důvody a metody pro utváření „měst pro lidi“. Jan Gehl díky celoživotnímu výzkumu pomohl přeměnit prostředí řady měst a je uznávaný po celém světě.

Jak bylo řečeno - bez společenských aktivit, které se odehrávají na veřejných prostranstvích by život občanů ve městě nebyl zcela naplněn. Veřejné prostranství má poskytovat příležitosti pro pobyt ve společnosti a poznávání nových lidí. Místo vhodné k setkávání musí umožňovat základní tři lidské aktivity – vidět, slyšet, mluvit. Veřejné prostranství, které je živé a u obyvatel oblíbené je zároveň úspěšné (GEHL, 2012).

3.3.1 Vnímání veřejného prostranství

Veřejná prostranství vnímáme především zrakem, je tedy důležitá jejich čitelnost. Náš pohled je ovlivněn vzhledem k vzdálenosti od pozorovaného místa. Vnímání místa, jako objektu s jeho okolím, objektu jako celku či detail objektu, se může rychle měnit. Velikosti vnímaných objektů, odhadujeme dle elementů známých měřítek umístěných v okolí, například pomocí členění podlaží domů, oken, dveří.

Pro výsledný vizuální dojem lze těchto skutečností využít a podpořit tak významnost prvku v prostoru (MEDUNA, 1985).

¹ Například : GEHL, 2000; JACOBS, 1961; WHYTE, 2001; LYNCH, 2004; ŠILHÁNKOVÁ, 2002; TEMELOVÁ, 2012; KOUTNÝ, 2002

3.3.2 Bezpečnost

Veřejné prostranství může také působit jako zdroj obav, protože se zde mísí různé typy lidí, které navíc neznáme. Pokud se pohybujeme v prázdné ulici s mrtvými fasádami necítíme se bezpečně. Většina lidí, pokud má možnost volby projít mrtvou a živou ulicí zvolí si živou. Jak se cítit dobře na veřejných prostranstvích, se učíme od narození především pozorováním ostatních lidí a předvídáním možných situací. Právě přítomnost lidí, aktivit a podnětů tvoří nejdůležitější charakteristiku veřejných prostranství. (GEHL, 2012)

V knize *The death and life of great American cities* (1961) se autorka Jane Jacobs zabývá mimo jiné příčinami pocitu bezpečí a nebezpečí v městských prostorech, dokládá je na příkladech a jako hlavní faktor bezpečného místa uvádí jeho kontrolovatelnost, tedy jak je místo viditelné z okolí. Pokud se město během dne vylidní, ať už v denní nebo noční hodiny nevypadá živě a může působit nebezpečně.

Přítomnost lidí na veřejných prostranstvích se snažíme zajistit vybavením různými funkcemi. Kulturní zařízení, služby, administrativu a bydlení ve městě umísťujeme tak aby jejich okolí bylo využíváno během celého dne.

Potencionálním problémem mohou být i velké vzdálenosti mezi domy, funkcemi a lidmi. Vzhledem k velkým vzdálenostem prostředí nenabízí dostatečnou četnost aktivit, což způsobuje, že obyvatelé zůstávají doma u televize, počítače či v jiných soukromých prostorech. (GEHL, 2000)

Dle Hniličky (2005) by se vzhledem k těmto nedostatkům při stanovování limitů pro zastavěnost měli určovat i podmínky pro zastavěnost minimální.

Využívání veřejných prostranství nám poskytuje zdroj informací o společenském životě, zážitků a jedinečnou příležitost udržování a navazování nové sítě kontaktů. Častá setkání udržují přátelství snadněji, než když je udržováno telefonicky či cestou povrchní přes internet.² V dnešní době však média nahrazují většinu společenských interakcí.
(GEHL, 2000)

² Vliv technologických změn na způsob života a užívání veřejných prostranství dále popisuje Wiliam J. Mitchell, 1999, ve své knize *E-topie : život ve městě trochu jinak*.

Tyto skutečnosti je vhodné aplikovat při navrhování veřejných prostranství. Vhodné je rozvíjet činnosti oživující veřejná prostranství, umisťovat elementy v podobě přírodních prvků. Zeleň je vhodná i z hlediska příznivého ovlivnění sociálního chování lidí, může podpořit vztahy mezi lidmi, vztah k místu i psychologické působení.

3.4 Hodnocení- kvalitativní indikátory

V současnosti existuje pro výzkum v oblasti veřejných prostranstvích více způsobů hodnocení při používání podobných indikátorů. Protože je veřejné prostranství hodnoceno z více hledisek, můžeme rozlišovat různé metody zkoumání a rozdílné požadavky na veřejné prostranství. Obvykle tyto metody obsahují analýzu činností a zjišťují, jakými činnostmi místo žije. Například W.H. Whyte ve své knize *The social Life of Small Urban Spaces* (1980), používá metody sčítání pěších a mapování jejich chování. Jan Gehl ve svých publikacích (2000, 2012) upozorňuje, že víme mnoho o pohybu aut, ale měli by jsme se zajímat především o pohyb pěších.

3.4.1 Příklady hodnocení

Vybrané hodnocení veřejných prostranství a užití indikátorů uvádím na příkladech hodnocení Jana Gehla a organizace Projekt for public space. Tato organizace byla založena roku 1975 v USA a po získání zkušeností rozvíjela partnerství s organizacemi po celém světě. V České republice s PPS od roku 1996 spolupracuje Nadace partnerství. Jejím cílem je pomáhat lidem aby chránili a zlepšovali své životní prostředí. Nadace mimo jiné poskytuje odborné služby, vzdělává a poskytuje granty například pro obnovu veřejných prostranství. (<http://www.nadacepartnerstvi.cz>)

Gehl (2000) při hodnocení používá tři základní kritéria určující kvalitu prostranství.

1. bezpečí
2. pohodlí
3. prožitek

Projekt for public space vyvinul metodiku pro utváření místa, která umožňuje systematicky analyzovat veřejné prostranství při použití těchto kritérií (<http://www.nadacepartnerstvi.cz>)

1. dostupnost
2. pohodlí
3. typy aktivit
4. sociabilita

Při hodnocení a navrhování veřejných prostranství je nutný důkladný průzkum okolí. Osobní zkušeností nejlépe získáme vlastní dojem. Tuto skutečnost potvrzuje známé mínění Camillio Sitta - „Řešení se musí ověřovat přímo na místě, nemůžeme navrhovat pro místo aniž bychom ho viděly, zažily“ (SITTE, 1995)

3.4.2 Zapojení veřejnosti

V dnešní době je stále více aktuální zapojovat veřejnost do procesu změn v jejich okolí. O veřejném prostranství vědí nejvíce jeho uživatelé, znají je, pozorují jak se mění a mohou podat zpětnou vazbu o tom co a jak funguje. Díky zapojení občanů do procesu získáváme mnoho podnětů které jsou nesmírně hodnotné.

Zapojení obyvatel do vytváření lepších prostranství se stalo hlavním bodem projektu pro veřejné prostory organizace Project for public spaces a postupně se stal trendem.

Útvar rozvoje hlavního města Prahy odstartoval projekt Praha pro lidi zapojující do procesu rozhodování o podobě veřejných prostranství širokou veřejnost. Moto projektu je „Veřejný život v rovnováze s dopravními a obchodními zájmy.“ Pomocí internetových stránek mohou občané navrhovat zájmové lokality, samozřejmostí je zpětná vazba o zařazení záměru do seznamu lokalit určených k prověření stavu a informace o následném plánovacím procesu.

Pro komunikaci s občany lze využít různých programů Nadace Partnerství nabízí například plánovací víkend , který využívá vedené diskuze při opakovaném setkání rezidentů s experty. Další zavedené programy Nadace Partnerství pro spolupráci na rozvoji obcí jsou - utváření místa, tvorba vize komunity, interpretace místního dědictví a péče o krajinu. Vznikají také návody k plánovacím procesům jako je Strategie tvorby veřejných prostranství vytvořená v rámci programu Urbospace.

4. Metodika

Tato bakalářská práce se zabývá veřejným prostranstvím měst. V literární rešerši popisují typologii, základní charakteristiky, problematiku a způsoby hodnocení veřejných prostranství. V Další části představují zájmové území, které bylo podrobena analýzám. Analýzy byly provedeny v následujícím pořadí.

Analýza širších vztahů popisuje polohu a vymezuje hranice řešeného území. Ukazuje, kde jsou umístěny hlavní koridory dopravní infrastruktury, plochy občanské vybavenosti a uzlové body území.

Funkční analýza člení vybrané katastrální území na základní městské plochy dle funkce. Graficky zpracovaná analýza slouží k určení hlavních funkcí sídla, včetně místa kde se nacházejí. Zobrazuje systém zeleně a popisuje jeho formy, dále člení oblasti dle charakteru zástavby.

Analýza prostorově výtvarná a historických souvislostí. Její prostorově výtvarná část tvoří významné charakteristiky území jako důležité kompoziční prvky, významné pohledové osy, dominanty. Analýza historických souvislostí obsahuje textovou část představující vývoj území, grafická podoba obsahuje zobrazení historických cest.

Analýza problémů a hodnot identifikuje problémy k řešení a zároveň vyhodnocuje co je v území potřeba chránit.

Analýzy byly graficky zpracovány v programu ArcGis s použitím veřejně přístupných dat zpřístupněných pomocí WMS. Jako podkladové mapy jsou využity :

- Katastrální mapa (Český úřad zeměměřický a katastrální)
- Topografická mapa (geoportál CENIA)
- Ortofoto mapa (geoportál CENIA)

Pomocí při zpracování analýz byl platný územní plán Prahy a územně analytické podklady Prahy. Pro zpracování historické analýzy jsou nezbytným podkladem vyobrazení historických map. V případě této práce to jsou výřezy plánu Prahy a okolí z roku 1885. a kolem roku 1900. zobrazené v publikaci Žižkov, svéráz pavlačí a strmých ulic (DVOŘÁK, 2012).

Výsledkem práce je vyhodnocení analýz a zvolení návrhové lokality, na které je proveden rozbor současného stavu. Vhodné řešení určeného problému je zobrazeno pomocí půdorysů, perspektiv. Řezy byly vyhotoveny v programu AutoCad, vizualizace současného stavu je doplněna vlastní fotodokumentací.

5. Charakteristika zájmového území - Praha 3, Žižkov

5.1 Širší vztahy

5.1.1 Správní členění

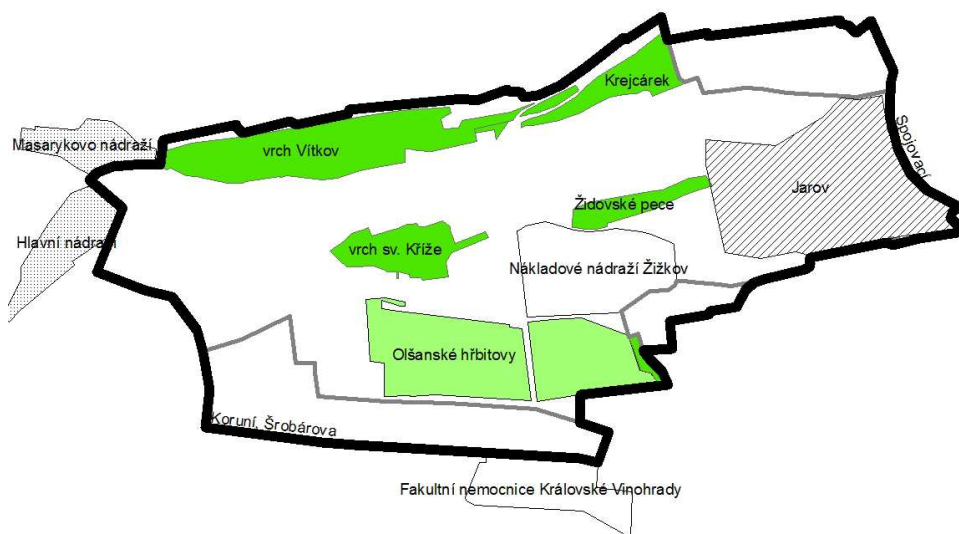
Dnešní území a správní členění Prahy je dáno usnesením z roku 1994. Obvod Praha 3 vznikl roku 1960, sloučením Žižkova a části Vinohrad. Téhož roku byla provedena územní reorganizace městských celků a vytvořeno 10 pražských obvodů. Městská část Praha 3 se nachází na východ od pražského historického centra. Sousedí s Prahou 1,8,9,10,2 a zahrnuje čtyři katastrální území – Žižkov, Vinohrady, Vysočany, Strašnice. Podstatnou část Prahy 3 tvoří Žižkov, z celkové rozlohy městské části, která činí 649 hektarů zaujímá katastrální území Žižkov 544,2. hektarů. Část území je zahrnuta do Pražské památkové rezervace.

Sousední čtvrti: Karlín, Libeň, Vysočany, Hrdlořezy, Malešice, Strašnice, Vinohrady, Nové město. (viz příloha č. 1)

Řešené území vymezuje Vrch Vítkov tvořící severní hranici Prahy 3, dále pokračující přes oblast Krejcárku. Východní část hranice kopíruje ulici Spojovací, poté směřuje přes Jarov, k Židovským hřbitovům. Jižní hranice začíná od Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, až k sadům Svatopluka Čecha a tvoří ji ulice Šrobárova a Korunní.

Západní strana území Prahy 3 sahá až k prostoru bývalých Novoměstských hradeb, nyníššímu Hlavnímu nádraží.

Obrázek č. 1 - schéma vymezení řešeného území Praha 3 - Žižkov

Vazby Prahy 3 na okolní městské části jsou komplikovány bariérami v podobě liniových dopravních staveb a terénní konfigurací. Karlín je oddělen nejen svahy Vítkova, ale i železnicí, která tvoří bariéru v místě dotyku s pražským jádrem a ve střední části čtvrti u nákladového nádraží Žižkov. Další bariérou mohou být Olšanské hřbitovy a svažitá hrana Krejcárku. Proto spojení Prahy 3 s okolím probíhá spíše po linii východ - západ.

Městská část Praha 3 je charakterizována především intenzivním společenským a kulturním životem, hustou bytovou zástavbou a vysokou koncentrací obyvatel na kilometr čtvereční. Při sčítání obyvatel roku 1970 byla hustota 17 382 obyvatel / km², tedy šestkrát vyšší než celopražský průměr. Od této doby však sledujeme trvalý pokles obyvatel. K 31.12.2010 má Praha 3 – 73 587 obyvatel, tedy 11 206 obyvatel/km². Průměrný věk obyvatel je 43let (www.czso.cz).

5.1.2 Prostorové členění

Významnou část krajinného prostoru tvoří terén, který je především v západní části svažité až strmý. Nadmořská výška se pohybuje od 190. do 280. metrů nad mořem, výškové převýšení je tedy až 90metrů.

K Vltavě svažující se území je členěno čtyřmi hřbety návrší. Nejvýznamnější, celoměstsky významný je vrch Vítkov s výškou 262.metrů nad mořem, s převýšením 70metrů a hřbetem dlouhým přes 1,5kilometru. Doplňují ho Vrch sv. Kříže, Vrch Malý Vítkov a Židovské pece. Dlouhé údolí sevřené strmým Vítkovem a protější zastavěné severní svahy, jsou nejvýraznější a nejcharakterističtější částí Prahy 3 - Žižkova. Za výrazné lze považovat i střídání intenzivně zastavěných ploch s plochami nezastavěnými převážně veřejnou zelení a drážními plochami. Hustá městská zástavba s četnými parky v západní části, přechází do volnějších prostor sídlištní zástavby s větším podílem zeleně a zástavby rodinných domů se zahradami na východě (viz příloha č. 2).

Hlavní městské třídy navazují na linie historického města. Ulice Seifertova pokračující do Olšanské třídy, ulice Husitská navazující na Koněvovu a Vinohradská třída, tvoří osy probíhající východ – západ. Doplňující kolmé osy především ulice Jana Želivského, Jičínská a Italská propojují území se sousedními čtvrtěmi. Prostorovou kompozici tedy utváří terén se společným charakterem zástavby a celoměstsky významné třídy. (RAK, 1988; LUKEŠ, 2008)

5.2 Historie

Pražské okolí se začalo zásadně měnit roku 1358 s nařízením Karla IV. na všech stranách obklopujících město pěstovat vinnou révu, až do vzdálenosti tří mil. Příkaz se samozřejmě týkal i oblasti dnešní Prahy 3, kde byly rychle vybudovány vinice, kterými vedlo několik cest. Území neslo název Viničné hory.

Nejdůležitější středověká událost, která dala budoucí čtvrti název, se odehrála na vrchu Vítkov roku 1420. Bitva na Vítkově, slavné vítězství posádky Jana Žižky z Trocnova. Hora Vítkov, pojmenovaná po měšťanu Vítkovi, byla strategickým místem. Zikmund ji chtěl obsadit a získat tak výhodné místo pro zajištění kontroly nad cestou z Českého Brodu. Tím by zabránil dovozu potravin do Prahy, a mohl je využít pro zásobování křížáckých vojsk. O významu Vítkova pro Prahu nepochyboval ani Žižka a nechal zde vybudovat provizorní opevnění. Po slavném vítězství Jana Žižky se samotné hoře i čtvrti města pod ní říká Žižkov, pro uchování památky na husitského vojvodu.

Během husitské revoluce přešly vinice od pražských Němců do rukou českých měšťanů. Vinice od 17. století upadaly, nejvíce jim uškodila třicetiletá válka, za níž byly vinice rušeny, protože je vojenské akce devastovaly. Na konci této války roku 1648 byl vrch Žižkov obsazen švédským generálem, který z něj střílel na Prahu. Z původní rozlohy vinic pak zbyla jen malá část, většina byla převedena na pole nebo zpustla. Neodvratný konec vinařství završil pruský vpád do Čech roku 1757. Viničné hory přišly o výsady a když už nebylo co spravovat, viničné právo zaniklo (RAK, 1988).

Rozvoj průmyslové výroby vytvořil okolo pražských historických měst věnec předměstských čtvrtí. Jejich vývoj začal počátkem 19. století založením Karlína 1817, zprůmyslněním Smíchova a pokračoval r. 1849 sloučením usedlostí východně od města v obec Viničné Hory, zvanou Vinohrady. Později přejmenované Františkem Josefem I. na Královské Vinohrady. „Populační přírůstek v předměstských obcích tvořil především proletariát, přicházející z venkova za prací do pražských továren.“ (SCHEUFER, 1984)

5.2.1 Vznik Žižkova

Hlavní stavební aktivity se soustřeďovaly v oblasti mezi Vídeňskou silnicí a cestou do Volšan, to je mezi dnešní Koněvovou a Seifertovou ulicí, navazující na Olšanskou třídu. Zástavba dnešního Žižkova se vyvíjela živelně až do vydání pevného regulačního plánu Karlem Hartigem. Základní kompozicí plánu byla čtyři náměstí s rozdílnou funkcí a trojzubcem spádnicových ulic sbíhajících se na náměstí Prokopově a tvorba významných pohledových os. Vydání regulačního plánu roku 1865 můžeme považovat za vznik Žižkova.

Karel Hartig (1833 – 1905) vlastenec, stavitel a pražský občan, za ženu si vzal Amalii Stomeovou, dceru z vážené rodiny Stomeů, která tu vlastnila rozsáhlé pozemky. Pozemky v majetku této rodiny byl rozděleny na stavební pozemky jako první. Tímto rozparcelováním určil Hartig trasy hlavních budoucích cest Žižkovské obce a jako čínorodý stavitel se zapříčinil o jejich vznik. Pojmenování ulic prosadil v duchu slavné české historie zejména z dob husitských. (ŠESTÁK, 2008) První dokončené třídy dostali názvy Poděbradova, Prokopova, Chlumova, Roháčova, Vítkova a první náměstí jména - Prokopovo, Komenského a Želivského (RAK, 1988). Ve stejné době se začaly rozprodávat pozemky vhodné k výstavbě, zejména u statku Pražačka a usedlosti Ševčíkova. Pražačka se nacházela při severní straně Koněvovy ulice u křižovatky Ohrada, Ševčíkova rovněž na Koněvově ulici ,mezi Tachovským náměstím a Lukášovou ulicí. (Žižkovské usedlosti, <http://czumalo.files.wordpress.com>)

Na levných stavebních pozemcích v kopcovitém terénu bylo v krátké době postaveno velké množství domů. Urychlené stavby domů byly často neodborné, několik domů

nemělo dostatečnou pevnost a zřítilo se. Přes tyto neduhy a četné žerty³ na adresu Žižkova, se stavělo ohromnou rychlostí a Žižkov se dále rozvíjel od Prahy směrem k Olšanům. Stavebně byl zajímavý především pro dostatek stavebního materiálu. Na Komenského náměstí stála pískovna a cihelna, podporující stavební činnost, proto kámen, písek a cihlářská hlína nebyly vzácností.

Během této doby Hartig založil občanskou záložnu a různé politické spolky, jeho myšlenka vystavět na vrchu Žižkov Žižkův pomník, iniciovala vznik spolku pro zbudování pomníku Jana Žižky z Trocnova. Spolek pořádal na vrchu národní slavnosti, a záměr postavit pomník vyhlásil roku 1870. Díky nedostatku financí však byla roku 1910 položena jen pamětní deska .

Vinohradská obec byla roku 1875 nejen díky politickým neshodám rozdělena a žižkovská část nazvána královské Vinohrady I. Po obecních volbách se stal prvním starostou Karel Hartig a podal žádost o změnu názvu obce na Žižkov. Žádost byla schválena c.k. ministrem vnitra roku 1877. Hartig byl starostou nakonec jen dva roky, poté pro soustavný nátlak odpůrců na svůj úřad rezignoval a přestěhoval se. Název Žižkov byl obvykle používán již roku 1869 kdy byl schválen obecním výborem jako místní pojmenování (RAK, 1988)

Žižkov se cítil jako samostatné město, nejen pro svou velikost ale i bohaté městské vybavení a výskyt podniků. Měl vlastní policejní řád, hasiče, školy, poštu, dlažbu, obecní stoky, trhy, 15 továren, celkem 14 878 průmyslových a obchodních závodů. Roku 1878 byla podána žádost o povýšení na město, vyhověno bylo o tři roky později.

³ Žerty uváděné v dobovém tisku ex. ŠESTÁK :

-Humoristické listy č. 29, rok 1872 „Štěstí v neštěstí.Jistý vážený občan pražský, vyšed si za bránu, zabloudil až do Žižkova, kdež se ulekl rychlého stavění tak, že zcela bez sebe odnesen být musel staveništi Národního divadla, aby se opět vzpamatoval.“

- Humoristické listy č. 4, rok 1873 „Nový způsob samovraždy. Jdi do Žižkova, postav se do průjezdu toho kterého domu, opři se prstem o čelní zeď, dům se poručí a ty máš pokoj na věky.“

-Paleček č. 37 rok 1872 povídání Žalostná historie o hledání bytu v Praze, o marném hledání nového bytu a nouze o ně. : „Nyní už nejdu za žádné peníze hledat byt, raději odstěhuji se na Žižkov, kdež do Jakuba kopa nových domů vystavena bude. Je to tam sice nebezpečné, ale lépe zahynout pod sutinami, jako hrdina, nežli hledat v Praze jedině půldne byt.“

František Josef I. žádosti roku 1881 vyhověl, povýšil obec na město Žižkov a později udělil i městský znak. Na znaku bylo vyobrazeno městské cimbuří s branou, Karel IV. pro připomenutí bývalých vinic a dále postava Jana Žižky, která symbolizovala úzký vztah k husitství. Stejněho roku se město zařadilo mezi největší v Čechách a počet obyvatel činil 19 549. Vybavení města se neustále zvyšovalo, koňská dráha byla na Žižkov zavedena roku 1883 (ŠESTÁK, 2008).

Žižkov se už tehdy od předměstských obcí lišil, nebyl dělnickou čtvrtí jako třeba Vysočany a Libeň. Převládaly tu hlavně řemeslníci a drobní podnikatelé hrdí na svou soběstačnost. „Na rozdíl od obecného mínění to bylo město velmi pokrokové, mnohdy osvětenější než sama Praha“ (SCHEUFLER, 1986).

Žižkov se rychle rozvíjel hlavně s pozbytím statusu Prahy jako pevnostního města, kdy dochází k dynamickému rozvoji zástavby, která na Žižkově začala využívat i terénně složitých situací a také plochy po bývalých areálech. Důležitou roli hrál velký zájem lidí, kteří zde hledali a nalézali nový domov. Zejména z druhé strany kopce Vítkova, z Karlína, kde bylo velké množství pracovních příležitostí.

Konec samostatného Žižkova předznamenal pád městských hradeb Prahy a dovršil záměr Velké Prahy. Pád hradeb znamenal příležitost pro spojení Žižkova a Prahy novou bariéru však vytvořily železniční dráhy, které jej izolovaly od Prahy i Karlína.

5.2.2 Velká Praha

Se vznikem Československé republiky se Praha stala hlavním městem a získala výhody, díky kterým se předměstské části přikláněly k připojení ku Praze. Zákon o velké Praze nabyl platnosti 1.1.1922. Postupné sblížení vedlo k splynutí pražské a žižkovské zástavby, i přes oddělovací prostor velkých nádraží.

Vznik městských částí sloučil některé části katastrálních území a původní Vinohrady I. a II. opět utvořily společnou Prahu 3 (RAK, 1988).

5.3 Stavební vývoj

Praha 3 představuje průřez historií městské zástavby. (viz příloha č. 2)

Nejstarší část čtvrti tvořená nepravidelnými domovními bloky byla budována do roku 1890 ve svahu, s intenzivním využitím vnitrobloků pro řemeslné práce a prosperující tovární podniky, uznávané na průmyslových výstavbách přelomu 19. a 20. století. (BERAN, VALCHÁŘOVÁ, 2009)

Pozdější stavby bloků v klidnějším terénu už jsou pravidelné šachovnicové struktury. Zástavba se spolu se vzdáleností od historického centra rozvolňuje v solitérní objekty a zahrnuje areál Gated communities – Central Park Praha, tři oblasti rodinných domů se zahradami a sídliště, které má dnes výhodu vzrostlé udržované zeleně.

Výška zástavby odpovídala době svého vzniku. Staré nízkopodlažní domy však byly v meziválečném období, které stavělo intenzivněji, nastavovány až o další tři podlaží. Typické se staly budovy o šesti podlažích a tím se výrazně narušily prostorové poměry, šířky ulic. Proporce šířky ulice a výšky okolní zástavby na Žižkově se změnily. V ulicích regulovaných pro dvou až třípodlažní objekty, byly vytvořily neosluněné prostory. Šířky ulic dosahovaly obvykle 25. až 30. metrů. Významnější ulice, například Olšanská, Seifertova a Husitská jsou široké až 40m a jejich významnost je zvýrazněna díky pohledovým osám.

Na Žižkově byla vystavěna budova Ústřední rady odborů, dnes Dům odborových svazů, dle projektu architektů Josefa Havlíčka a Karla Honzíka. S jejím dokončením roku 1934 se stala prvním pražským mrakodrapem a sídlištní zástavba v Praze vyšplhala po roce 1950 až na 12 podlaží (ŠEBEK, 1988).

Žižkov ve 20. století utřil velkou ránu plošnou asanací v 80. letech. Přestavba Žižkova měla být radikální, jednalo se o kompletní přestavbu nejstarší části města včetně dochované hodnotné kompozice náměstí a trojzubce spádnicových ulic. Hlavní uváděné důvody pro asanaci se opíraly o špatný stav mnohdy neudržovaných budov. Zároveň tedy i neschopnost stavebnictví realizovat rekonstrukce a modernizace domovního fondu. Nová výstavba měla proběhnout pomocí technologie panelových domů a vytvořit moderní sídliště. Panelová výstavba nahradila mnoho historických budov. Souvisela s rozšířením a napřímením ulic, například Prokopovy ulice na jejímž konci stávala Bezovka, dům kulturního dění. Sanace byla zastavena díky organizaci architektů, památkářů a pádu komunismu. Zachráněné pavlačové domy jsou pamětí dob dávno minulých, dnes jsou citlivě rekonstruovány a mají velkou váhu v místním genu loci. Dnešní snahou je zachování maxima z historického Žižkova.

5.4 Koncepce veřejných prostranství

Specifická pro tuto čtvrť jsou četná menší náměstí, působící intimně, se stromovou zelení a převážně bez dominant. Navzájem se liší půdorysným tvarem a jsou rozvržena ve vzdálenosti 5-10 minut chůze, což poukazuje na urbanismus konce 19.století, který kompenzoval hustě zastavěná území četnými náměstími (RAK, 1988).

Praha 3 má dvě náměstí v celoměstském významu ,jsou to nám. Jiřího z Poděbrad a náměstí Winstona Churchilla.

Jak už bylo zmíněno, Žižkovský terén je tak svažité, že v některých místech musel být výškový rozdíl vyrovnán uličním schodištěm. (viz příloha č. 3) Ve většině případů je však vyrovnáván v rámci jednotlivých domů.

5.4.1 Zeleň

V Praze 3 nalezneme různé formy zeleně, převládají zde rozsáhlé plochy vrchů, dále malé parkově upravené plochy, sídlištní, uliční a vnitrobloková zeleň. Nachází se zde velmi hodnotný komplex Olšanských hřbitovů s kvalitní vzrostlou zelení. Formy zeleně jsou znázorněny v příloze č. 2. Uliční stromořadí v nejstarší části území dnes již nenajdeme, před lety muselo ustoupit dopravě. (LUKES, 2008) Oproti tomu uliční zeleň v ostatních částech čtvrti je bohatá a jsou připravovány nové výsadby.

Vzrostlé stromy ve vnitroblocích hrají důležitou roli pro pohodu bydlení, obzvláště pak v hustě zastavěné části území, kde chybí zeleň uliční ,nebo v místech rušné dopravy.

Komplex Olšanských hřbitovů byl založen jako morové pohřebiště v letech 1679 až 1680, když v Čechách řádila morová epidemie a Pražané byly hygienickými předpisy a nedostatkem místa, nuceni hledat pozemky pro pohřbívání vně městských hradeb. Staroměstští zakoupili zahradu ve Volšanech a založily na ní pohřebiště a kapli morových patronů sv. Rocha, sv. Šebestiána a Rozálie. Hřbitov se roku 1787 stal všeobecným hřbitovem pro pražská města a dle jejich potřeb se rozšiřoval (RAK, 1988). Mezi pražskými hřbitovy je jedinečný nejen pro množství osob spjatých s českou historií kteří zde spočinuly, ale i architekturou a samotnou atmosférou. Pro svou vzrostlou zeleň může sloužit i jako rekreační plocha, patří však mezi veřejnou zeleň s přístupem omezeným na provozní dobu.

5.5 Problémové části

I když je Žižkov součástí Prahy více než 90. let stále si zachovává svou jedinečnost, možná se mu to daří i díky tomu, že je od Prahy stále částečně oddělen. (viz příloha č.3). Hlavním problémovým znakem území je nepropustnost. Bariérou oddělující Žižkov od historické Prahy je nejen železnice, ale také severojižní magistrála, pro pěší místo obtížně překonatelné. Další bariéru tvoří Nákladové nádraží Žižkov, stojící na konci Olšanské třídy, která je osou dnešní Prahy 3. Jednání o budoucnosti areálu Nákladového nádraží, především jeho hlavní budovy, trvalo několik let. Tato industriální stavba nakonec získala památkovou ochranu, toto rozhodnutí ocenila široká veřejnost Prahy 3, která nyní diskutuje o možných podobách zbytku areálu. Ve

střední části je jako bariéra chápán komplex Olšanských hřbitovů, kterým lze projít pouze v návštěvních hodinách. Významnou bariéru tvořila do roku 2008 severní železniční trať vedoucí po jižním úpatí vrchu Vítkov. Železnici nahradilo nové spojení a využívající dva nové tunely pod Vítkovem. Díky příznivým geologickým poměrům trvala ražba tunelů jen rok. Staré spojení včetně kolejiště mělo být zlikvidováno a železniční tunel pod Vítkovem zazděn. Naštěstí se podařilo dohodnout využití spojení pro cyklostezku a vytvoření zeleného koridoru městem. Cyklostezka s živičným povrchem má délku 2 kilometry a v prostředí tunelu je osvětlena. Navazuje na cyklotrasu a cyklostezku vedoucí k Balabence. Ve výhledu je také přímé napojení na Hlavní nádraží (<http://www.silnice-zeleznice.cz>). Projekt byl dokončen aniž by cyklostezku provázal se stávajícími cestami, území zůstalo nepropustné. Jako další problémy byly identifikovány dopravně přetížené ulice s častou tvorbou kolon. Chodníky využívané především pro dopravu v klidu na úkor chodců a další prvky omezující pěší pohyb. Především rampy pro kočárky na uličních schodištích jsou v katastrofálním stavu.

6. Výsledky

6.1 Východiska pro návrh

Vzhledem k tomu, že železnice tu byla samozřejmostí (1872 - 2008) opravdu dlouho, přístup na Vítkov, pro občany velmi důležitý, je dosti omezen. (viz příloha č. 3) Díky odstranění staré bariéry může město opět zpřístupnit oblíbené místo všem svým občanům, včetně handicapovaných, starších občanů a pro maminky s kočárky. Před odstraněním železnice vedly na Vítkov tři hlavní přístupové cesty. Od budovy muzea Armády České republiky na západě, ve střední části u tunelu do Karlína a východní vstup od Ohrady. Při délce linie 2. kilometry a navíc nutností překonání velkého výškového rozdílu při západním vstupu je přístup na vrch nedostatečný, zvláště pak pro osoby pohybově znevýhodněné.

V současnosti jsou vedeny čtyři vstupy z ulic U Památníku, Lukášova, Domažlická, Pražačka. Hlavní vstup je stále na Tachovském náměstí, po odstranění železnice nebyl příliš upravován a dosud se nepřizpůsobil novým podmínkám. Okolí stávajících vstupů není dostatečně vybaveno mobiliářem. Součástí cyklostezky byla výstavba schodišť od Florence a z cyklostezky na vrch k památníku, které nenavazují na přístupové cesty a neplní tak funkci přirozeného spojení.

Vybudování nových vstupů z ulic Jeronýmova a Pod Vítkovem se přímo nabízí.

V těchto místech je přístup řešen provizorně samotnými občany, přičemž je poškozována opěrná zeď bývalého železničního tělesa. Zajisté je vhodné upravit také Tachovské náměstí a zvážit budoucnost podchodu pod cyklostezkou s ohledem na

památkovou péči. Radnice Prahy 3 uvažovala o stavbě nových vstupů, ale setkala se s majetkoprávním problémem. Měla zájem o odkoupení pozemků, které patří do majetku Českých drah. Těleso cyklostezky na těchto pozemcích patří Správě železničních dopravních cest. Pro tyto vlastníky je prodej majetku do rukou městské části nepřijatelný, hlavně z důvodu, že vrch Vítkov má ve své správě odbor ochrany prostředí Magistrátu hlavního města Prahy, a tento majetek by tedy mělo odkoupit hlavní město.

6.2 Vítkov

Od roku 1888 probíhaly úpravy vrchu na park, později po roce 1891 zde byly založeny městské sady dokončené roku 1899. Při úpravách na městský sad vznikla zeleň v jeho západní části. „Mezi obyvateli Žižkova bylo velmi oblíbené vydávat se na Žižkův vrch na procházky, nebo zde trávit letní dny. Lepší, než poněkud přelidněný vrch sv. Kříže.“ (SCHEUFLER, 1986). Park Vítkov je dnes celoměstsky významný, patří do zeleně I. kategorie a plní funkce rekreace, dětského hřiště, sportoviště, obsahuje cyklostezky, umožňuje návštěvy muzea a památníku. Atraktivní zejména pro turisty je široký výhled na Prahu. Nachází se zde ÚSES, biokoridor z Vítkovského vrchu přechází na Krejčířův vrch, v jehož západní části, v lesních porostech jsou biocentra. Severní svah je porostlý především domácimi druhy dřevin jako jsou dub, bříza, javor mléč, jasan. Bohužel zde najdeme i padlé a uschlé stromy. Zbývající část Vítkova má parkovou úpravu, střídají se zde skupiny dřevin a rozlehlých trávníků, využívaných k rekreaci. V některých místech lze dokonce najít žampiony, špičky a jahody.

Po konci 1. světové války se znovu objevila snaha, umístit na Vítkov sochu Jana Žižky, spolu s novým záměrem vybudovat monumentální stavbu. Výstavba Památníku národního osvobození, byla velkým zásahem do tváře Vítkova. Památník na Vítkově je objekt významně spjatý s vývojem československé a české státnosti 20. Století. Měl sloužit k uctění památky vojáků padlých v 1. světové válce. Architektonickou soutěž na stavbu památníku vyhrál Jan Zázvorka, který navrhl i budovu vojenského muzea na západním temeni kopce (1927 – 1929). Základní kámen pomníku položil Tomáš Garrigue Masaryk roku 1928 k výročí vzniku Československé republiky. Slavnostní otevření bylo plánováno na rok 1938, plány bohužel přerušil začátek 2. světové války. Bohatá výzdoba památníku byla schovávána a odvážena, aby nedošlo k jejímu poškození či odcizení Němci. Památník v době války sloužil Němcům jako skladiště Wehrmachtu. Po roce 1945 navrhl Jan Zázvorka novou přístavbu, která měla připomínat protifašistický odboj. Přístavba byla však otevřena roku 1955 jako síň Rudé armády.

Bohumil Kafka byl osloven k zpracování jezdecké sochy Jana Žižky z Trocnova už rokem 1912, dílo bylo bohužel odhaleno až po jeho smrti roku 1950. Socha se stala významnou dominantou Pražského panoráma. Možná díky jejímu významu pro občany, se šíří mýtus, že je to největší jezdecká, bronzová socha na světě. Už v době jejího odhalení byla větší socha Viktora Emanuela II v Římě. V dnešní době se může pyšnit 3. místem, vlastní rozměry sochy činí 9 metrů na výšku a 9,6 metrů na délku, váží 16,5 tun. Vzhledem k rozsahu poškození, byla socha zrestaurována během dvou let.

Od roku 1951 byli v památníku pohřbíváni významní představitelé komunistické strany. Roku 1953 zde bylo uloženo tělo prezidenta Klementa Gottwalda, jeho mauzoleum bylo v provozu 9 let. V této době byla z východní části hřbetu zřízena velkorysá přístupová cesta k památníku.

Od r. 1953 je pod Vítkovem tunel pro pěší, vedoucí do Karlína. Spojil Tachovské náměstí na Žižkově a Thámovu ulici v Karlíně. Do této doby se z Žižkova do Karlína chodilo buď kolem vrchu, nebo přes vrch s podcházením železnice. Tunel s délkou 303 metrů tak velmi zkrátil cestování mezi čtvrtěmi. Původně tento tunel souvisel se záměrem vybudováním tunelu pro automobily z ulice Lukášova, ale později z něj sešlo. Budova památníku včetně přilehlého slavnostního prostranství se stala roku 1963 národní kulturní památkou. Po roce 1989 byly ostatky dosud pohřbených předány pozůstalým, nebo přeneseny do společného hrobu na Olšanském hřbitově. Národní památník byl od roku 2000 rekonstruován a stal se součástí národního muzea. V říjnu 2009 byl znovu otevřen pro veřejnost. Na jeho východním ochozu je vybudována kavárna Vítkov s vyhlídkovou terasou umožňující výhled na široké okolí.

(<http://www.nm.cz/>)

6.3 Porovnání významných ploch zeleně - vrch Vítkov a vrch sv. Kříže

Vrch Vítkov a vrch sv. Kříže bezpochyby už od historie patří mezi nejvýznamnější rekreační plochy veřejné zeleně na území Žižkovského katastru. Jsou vhodné pro každodenní krátkodobou rekreaci i celodenní pobyt. Vrchy od sebe oddělují čtyři bloky ulic, vzdálenost pat vrchů je cca 300 – 400 metrů, jsou tedy v docházkové vzdálenosti. Obě místa při vstupu vyžadují překonání výškového rozdílu.

Vrch sv. kříže je od dávných dob hojně využíván, toto návrší bylo přeměněno na rozlehlou parkovou plochu pro potřeby obyvatel přelidněného Žižkova. Jméno původně stojící usedlosti dnes nosí hojně navštěvovaná restaurace Parukářka. V době studené války, tu byly raženy podzemní prostory sloužící jako protiatomový kryt pro 2 500 osob. V současnosti jsou podzemní chodby napojeny na ochranný systém metra, mají 5 vstupů z různých stran kopce. Bunkry byly využívány jako sklady, až na jeden, který

plní funkci restauračního zařízení a konají se tu hudební projekce.

(<http://www.praha3.cz/>)

Bunkry přitahují pozornost obyvatel, zvláště pak betonové výdechy větracích šachet, které byly občany přijaty jako zajímavá součást prostoru a dokonce plní různé funkce venkovních aktivit. Místo k sezení, v létě zvláště vhodné k opalování, protože vás zbaví nepříjemného kontaktu s mravenci a drobným hmyzem, nízké útvary pak děti využívají jako ohraničené pole pro hry.

Křížek je často využíván jako místo konání kulturních akcí, nejčastější pořadatel je městská část Praha 3 jejíž akce se zde staly již tradiční. Tyto akce zvyšují atraktivitu místa dlouhodobě, občané si díky nim tvoří kladný vztah k místu navíc plný zážitků. Některé společenské akce, nabývají celoměstského kulturního významu a lákají nové potencionální uživatele parku.

Křížek má oproti Vítkovu velkou výhodu polohy ve středu čtvrti, která relativně zajistila přístup ze všech světových stran. Tyto skutečnosti se postaraly o zvyšující se počet uživatelů pro které již vybavení parku nebylo dostatečné. Intenzivní využívání dětských hřišť vedlo nejdříve k jejich rozšíření, zanedlouho počet vzrostl na tři.

Nabízí se otázka proč je Křížek přelidněn, když se v blízkosti nachází další hodnotná rekreační plocha? Proč místní využívají Křížek i v době jeho přelidněnosti, více než Vítkov? Pro porovnání atraktivity obou rekreačních ploch uvádím tabulku vlastností a míry vybavenosti obou míst.

příloha č. 11 tabulka porovnání sledovaných jevů - vrch Vítkov, vrch sv. Kříže

Sledované jevy	Vrch sv. Kříže	Vrch Vítkov
správce	HMP	HMP
dostupnost MHD	Autobus, tramvaj	autobus, tramvaj
bezbariérovost	ano, vstupy v jižní a západní části	ano, z Tachovského náměstí a od Ohrady
cesty	asfaltové	asfaltové
provozní doba	ne	ne
zdroj pitné vody	ano	ano
WC	ano	ano
dětská hřiště	ano	ano
sportoviště	ne	ano
přístřešky	ano	ano
pikniková místa	ne	ano
občerstvení	ano, restaurace, občerstvení	ano, kavárna
osvětlení	ano	ano

lavičky	ano	ano
odpadkové koše	ano	ano
sochy	ano	ano
zahradní architektura	ano	ano
vodní prvky	ne	ano
naučné stezky	ano	ne
cyklo, běh, in line	vhodné - cyklostezky	vhodné - cyklostezky
psi	ano, omezeně	ano, omezeně
památné stromy	ne	ne

Oblibu parků u občanů může ovlivnit četnost a atmosféra pořádaných akcí. Zatímco na Křížku jsou časté akce doprovázeny hudbou rozličných žánrů a jsou spojovány s veselím, na Vítkově jsou bujaré akce spíše výjimkou. Pořádají se tu spíše oslavy vojenských jubileí spojené s pokládáním věnců. Tyto skutečnosti, ruku v ruce s historickým vývojem těchto míst silně ovlivnily *genia loci*, který zřejmě dnes ovlivňuje způsob využívání parků i přes stejné formy vybavení, jsou parky preferovány k jiným činnostem.

Vítkov je využíván hlavně sportovci, pejskaři a turisty. Pro rodinné výlety je vrch využíván málo, intenzita užívání dětských hřišť je nízká. Naopak u sportovišť s fitness prvky se čekají fronty. Vítkov se může pochlubit piknikovým místem a fontánou, která už není v provozu.

Křížek denně navštěvují rodiny s dětmi i školní mládež. Majitele psů potkáte na Křížku v jakoukoli denní dobu. Oproti Vítkovu nabízí naučnou stezku a hřiště, které vyhrálo anketu o nejoblíbenější dětské hřiště. (KAUZA 3, <http://www.kauza3.cz>)

Pro objektivnější zhodnocení významnosti ploch zeleně pro obyvatele, jsem provedla jednoduchou anketu.

Místním obyvatelům byly položeny tři základní otázky.

- Jaké plochy zeleně, v Praze 3 jsou pro Vás nejdůležitější?

seřaďte od nejvýznamnější : Vítkov, Krejčířek, Křížek, Židovské pece

- Jaký je dle Vás přístup na Vítkov? – dostatečný / nedostatečný

- Zvýšila by se atraktivita vrchu Vítkov s vyšším počtem přístupových cest? Ano / Ne

Anketa byla záměrně provedena v okolí Ohrady a Basilejského náměstí. Odtud jsou vybrané plochy zeleně stejně daleko. Tato skutečnost by měla zamezit zvýhodnění určité plochy. Ankety se zúčastnilo 50 místních obyvatel.

Šetření potvrdilo předpoklad, že nejoblíbenější jsou vrch sv. Kříže a Vítkov. Jako nejdůležitější značilo 65% dotázaných vrch sv. Kříže, zbylých 35% odpovídalo Vítkov. Křížek je oblíben především pro současné možnosti využití, zatímco Vítkov z hlediska historického významu.

Přístup na vrch Vítkov byl většinou 70% označen jako nedostatečný, přičemž zvýšení jeho atraktivity s novými vstupy předpokládá 80% dotázaných. Hlavní odlišnost shledávám v přístupnosti obou míst, skutečnost, že mnohem rozlehlejší Vítkov je přístupný jen z Žižkovské strany a to ještě v omezené míře.

6.4 Zájem občanů o nové vstupy

Potvrzení zájmu o nové vstupy dokazuje především iniciativa obyvatel a současné využívání černých vstupů. V první řadě mnoho dotazů a stížností ze stran občanů směřovaných na radnici Prahy 3, dále umísťování nelegálních staveb umožňujících překonání výškových rozdílů. (viz příloha č. 4)

Příkladem těchto staveb je „žlutý žebřík“, instalovaný v Jeronýmově ulici, anonymní skupinou v březnu 2012. Současně zde byl zanechán odkaz na blog „schody na Vítkov“ upozorňující na chybějící spojení „mezi novou cyklostezkou, parkem Vítkov a územím celé dolní části Žižkova“. Hlavním smyslem této akce bylo vyvolat diskuzi k tomuto tématu. (<http://schodynavitkov.blogspot.cz>)

Obrázek č. 2 – Jeronýmova ulice, nelegální instalace žebříku

Při vlastním průzkumu ulic Jeronýmova a Pod Vítkovem jsem zájem občanů pocítila ihned. Při analýze současného stavu ve slepé ulici Jeronýmova, si místní občané nacházející se poblíž, hned všimli mé přítomnosti a přicházely s otázkou „plánujete schody“? V ulici Pod Vítkovem stačilo 3 minuty stát na začátku ulice a sledovat pohyb na jejím konci, kde je používán černý vstup. Už první osoba, která vstup použila,

přistoupila a začala se vyptávat. Starší pán, zřejmě dle držení černých desek a propisky, okamžitě vydedukoval, že mé počínání určitě souvisí se shromažďováním informací o počtu lidí, kteří vstupem projdou. Okamžitě se chtěl přihlásit k těm „naštvaným“ kteří tudy chodí. Černým vstupem prošlo, během mého měření, to jest 20 minut, celkem 9 osob. Tyto zjištění dokazují, že obyvatelům Žižkova není jejich okolí lhostejné a při nečinnosti příslušných orgánů si s problémem pomohou sami. Nutno dodat, že řešení obyvatel je provizorní, používání může vést k úrazu a mělo by tedy být využíváno jen na vlastní nebezpečí. Místa překonatelná na vlastní nebezpečí jsou ve městě nepříjemná, navíc veřejné prostranství, funkčně omezené k využívání nemůže zcela naplnit svůj potenciál.

6.5 Rozbor současného stavu veřejného prostranství v okolí návrhu.

Hranu vrchu Vítkov kopíruje ulice nesoucí názvy Husitská a Koněvova. Je to komunikace městského významu s budovami pro bydlení a s rozličnými službami občanské vybavenosti v parteru. Tedy ulice obchodní, leží na ní dvě křižovatky městského významu nacházející se u východní a západní paty vrchu. Východní křižovatka ulic Husitská, Trocnovská zajišťuje dopravní spojení s Karlínem. Západní křižovatka nese jméno Ohrada a je uzlovým bodem, který můžeme považovat za lokální komerční centrum. Koněvova ulice se tu kříží s třídou Jana Želivského. Tento úsek je dopravou velmi zatížen a jsou tu časté dopravní zácpy.

Křižovatka lokálního významu je zhruba ve středu tohoto úseku, zde se název Husitská mění na Koněvova a odbočuje tu Prokopova ulice vedoucí k Prokopovu náměstí. Toto náměstí, rovněž lokálního významu, si zachovalo svou historickou funkci komerčního náměstí, i když dnes se tato funkce prolíná s pobytovou a trhy se zde už desítky let bohužel nekonají.

O Tachovském náměstí můžeme říci, že jeho význam přesahuje lokální měřítko, nachází se tu vyústění pěšího propojení Karlín-Žižkov. Jako hlavní přístupové místo do parku by jeho funkce měla být pobytová, převažuje zde však funkce dopravní.

Komunikační linie rozdělují náměstí na menší, nesouvislé prostory a hlavní dominantou je zde stavba plnící funkci technické infrastruktury. Ulice vedoucí z Husitské a Koněvovy k vrchu Vítkov jsou slepé, dlouhé zhruba 50metrů a široké kolem 10. metrů.

6.6 Současný stav přístupů na Vítkov

Z ulice U památníku se na vrch dostaneme stoupáním do náročného kopce, kolem muzea armády České republiky. Nedaleko této přístupové cesty je stanice autobusů U Památníku. Z přilehlé Trocnovské ulice se rovněž k muzeu dostaneme po novém schodišti. Další možnost vstupu do parku se naskýtá po 700.metrech, za to na

Tachovském náměstí se nachází přístupů hned několik. Původní vstup do parku vedl podchodem pod železnicí, je bezbariérový, místy s velkým sklonem, od svého vzniku se v podstatě nezměnil. Několik metrů od podchodu se nabízí dvě možnosti, při odbočení na cyklostezku můžeme pokračovat po rovině nebo si vybereme stoupání dále do parku. Podchod je umístěn přímo nad portálem Karlínského tunelu, společně vytváří zajímavý pohled, ale zároveň terén upravený k jejich používání nevhodně rozděluje prostor na úzké koridory, které pak neumožňují dostatečný rozvoj aktivit a místo neslouží jako náměstí. Úroveň terénu se mění i u cesty přilehlé k domům, která je položena nejvýše a tak bylo jednoduché umístit schodiště a navázat cestu na cyklostezku. Toto rychlé napojení by snad bylo dostačující, kdyby prostor nebyl rozdělen na 8. linií

Obrázek č. 3 Tachovské náměstí - západní část

Nové schodiště nahradilo především původní cestu podchodem, který je využíván stále méně. Na opačné straně náměstí byl občanů vytvořen provizorní, černý vstup v podobě přistavěných dřevěných schodů.

Obrázek č. 4 Tachovské náměstí – provizorní schodiště

Lukášova ulice ústí do parku nedaleko začátku bývalého železničního tunelu, v místech rokle. Úroveň nynější cyklostezky je pod úrovní chodníku, přístup je řešen pomocí schodiště a je tak jediný po kterém do parku klesáme.

Od Ohrady se na Vítkov dostaneme ulicí Pražačka na kterou navazuje parková promenáda široká 16 metrů, k památníku je to odsud zhruba kilometr. Ve vzdálenosti dvou bloků tj. cca 200metrů od Ohrady, je cesta napojena z ulice Domažlická. Vzdálenost mezi Domažlickou a Lukášovou ulicí opět překračuje půl kilometru a přibližuje se k 600. metrům.

Do parku na Vítkov, se lze dostat i mimoúrovňovými vstupy. Jeden je součástí nové cyklostezky, na kterou je přístup z Příběnické ulice od Bulhara. Odtud je to na Vítkov ještě půl kilometru. Cyklostezka překračuje Koněvovu ulici nad autobusovou zastávkou U Památníku. Druhý mimoúrovňový vstup představuje lávka nad ulicí Pod krejčárkem u křižovatky Ohrada.

Z rozboru současného stavu vyplývá, že stávající vstupy jsou od sebe příliš vzdáleny, zřejmě jim není věnována dostatečná péče v rámci čistoty prostředí, oproti okolnímu denně uklízenému veřejnému prostředí, je tu nepořádek. Stávající vstupy by měly být vhodně doplněny mobiliářem, především odpadkovými koši. V ulici U Památníku přístup neztěžuje jen prudký svah, ale i přechody asfaltových a dlážděných ploch, na této cestě by občané zajisté ocenily lavičky jako možnost odpočinku.

Analýza dále ukazuje na neutěšený stav na Tachovském náměstí, které z funkčního hlediska lze označit za nevyhovující.

Na nepřístupném úseku od východní křižovatky k Tachovském náměstí, lze umístit další dva vstupy. V ulici Jeronýmova je při uvažování o vstupu do parku nutné překonat

výškový rozdíl 7,5metru v podobě opěrné zdi bývalého železničního tělesa a násypu. V ulici pod Vítkovem je opěrná zeď vysoká 90. až 170. centimetrů. V nejnižším místě je snadno překonatelná a její zborcená část představuje další černý vstup. V těchto ulicích jsou umístěny parkovací pruhy pro residenty a v bezprostřední blízkosti opěrné zdi jsou vyznačena místa kde se parkovat nesmí, toto pravidlo je obvykle porušováno.

7. Návrh

Řešení nových přístupů k cyklostezce na jižním úbočí vrchu Vítkov z ulic Jeronýmova a Pod Vítkovem, včetně systému osvětlení a mobiliáře.

7.1 Vlastní návrh

Z předchozích kapitol vyplývá jako vhodná možnost pro řešení problému návaznosti nové cyklostezky na Vítkově vybudování přístupových cest z ulice Jeronýmova a Pod Vítkovem, které se staly předmětem návrhu této práce. Dále poukazují na nutnost vyvolání diskuze o podobě Tachovského náměstí. V návrhu uplatňuji zásady tvorby veřejných prostranství a znalosti pozemního stavitelství.

7.1.1 Jeronýmova ulice

Jeronýmova ulice je obklopena stavbami pro bydlení, jsou v ní umístěny dva pruhy parkovacích míst. Chodníky jsou široké od 2,5. do 3. metrů. Ulice je slepá a na jejím konci je opěrná zeď vysoká 3,2 metru. Ulice tak může sloužit jen jako přístup do budov, které tu mají umístěný vchod nebo k parkování. Povrch chodníku je dlážděný, na silnici se dláždění kombinuje s asfaltovým povrchem. Na jednom z rohů ulice jsou nevhodně umístěny kontejnery na tříděný odpad. Jsou tu opravdu dobře vidět, ale tvoří bariéru v celé šíři chodníku. V návrhu umístíme kontejnery na tříděný odpad pod zem. Ulice je vybavena veřejným osvětlením v podobě jedné lampy, která je dostačující pro málo využívanou slepou ulici. V návrhu je systém osvětlení rozšířen. Jeronýmova ulice a opěrná zeď na jejím konci zakončují pohledovou osu z Kostnického náměstí. Toto vizuální propojení zeleně na náměstí a zeleně na Vítkově je bariérou na jeho konci velmi znehodnoceno. Při současném pohledu z Kostnického náměstí vidíme nově vybudované schodiště od cyklostezky na vrch ale cestu ke schodišti už nevidíme, pohled nabízí pouze nepřekonatelný výškový rozdíl. (viz přílohy č. 7, 9)

Výškové rozdíly na veřejných prostranstvích je někdy potřebné překonat pomocí schodiště. Při větším převýšení rovnoměrně stoupá i počet schodišťových stupňů, proto schody získávají monumentální hodnotu a mohou působit nepřekonatelně až depresivně, zvláště pro starší občany. Negativní působení roste s námahou potřebnou

pro překonání výškového rozdílu. Vhodné je navrhovat kratší schodišťová ramena s podestami, využitými pro odpočinková případně i vyhlídková místa s lavičkami (MEDUNA, 1985). Pokud by v návrhu bylo použito přímé schodiště navazující na stávající schody vedoucí od cyklostezky, byl by současný negativní efekt, vyvolaný velkou délkou schodiště ještě zvýrazněn. Proto je v návrhu použito větvené, zalomené schodiště, se třemi schodišťovými rameny. Prostor vzniklý uprostřed schodišťových ramen je využit jako odpočinkové a zároveň vyhlídkové místo. Jsou v něm umístěny sedací prvky a v blízkosti navrhuji odpadkové koše.

7.1.2 Pod Vítkovem

Prostor ulice je otevřený, nachází se zde proluka v zástavbě a pouze jeden objekt pro bydlení. Chodníky mají proměnlivou šířku od 2,5. do 1,5. metru. Při této malé šířce je na chodník navíc umístěna část parkovacího pruhu. Toto řešení je nevhodné a v návrhu jsou parkovací místa zredukovány ve prospěch chodců. Na konci ulice je opět opěrná zeď, jejíž výška zde dosahuje od 90. do 170. centimetrů. Možnosti řešení přístupové cesty jsou zde mnohem větší než v Jeronýmově ulici, právě díky nízkému výškovému rozdílu. Pro toto místo návrhu byl zvolen koncept schodišťového ramene s několika schodišťovými stupni a bezbariérové rampy. (viz příloha č. 8, 10)

Byl zvolen koncept pro Žižkov obvyklý a pro místní přirozený, předpokládám, že schodiště na tomto místě může sloužit i jako místo vhodné k sezení. V okolí je spousta objektů pozorování a u pozemků, které jsou přilehlé k této ulici, můžeme očekávat rozvoj. Pokud toto místo zůstane zanedbané a nevyužité, budoucí stavební aktivity v okolí jej pravděpodobně znehodnotí ještě více. Například při zastavění pozemku novou budovou bude vhodné vjezd do garáží umístit právě na konci ulice, což by podmínky pro vstup zhoršilo. Ulice Pod Vítkovem je klidná, největší dopravní zátěž tu tvoří soukromé parkoviště na pozemku Pražských služeb, tento pozemek má samozřejmě plnit úplně jinou funkci.

8. Diskuze

Žižkovská radnice nepochybuje o důležitosti Vrchu sv. Kříže a Vítkova pro Prahu, označuje je za „největší zelené oázy v centru Prahy“. Roku 2009 se začala zabývat možnostmi propojení obou vrchů, vzhledem k špatné dostupnosti Vítkova a jako ideální možnost představila lávku propojující oba vrchy nad Žižkovskou kotlinou. Tato lávka by byla stavbou celoměstského významu a pro její konstrukční řešení by dle radnice měla být vypsána veřejná evropská soutěž. Celý projekt byl představen jako jedinečná příležitost pro propojení cyklostezek, tedy bezproblémový přechod územím a nové zajímavé pohledy na město. Obyvatelé Prahy 3 se k projektu postavili velmi odmítavě a případné realizaci chtějí zabránit.

Součástí jednání zastupitelstva radnice o přístup na vrch Vítkov, bylo schválení objednání studií nástupů na Vítkov. Všechny tyto studie využily velké plochy přilehlých pozemků a když vyšly najevo nové skutečnosti problémů s majetkovým vyrovnáním mezi vlastníky a provozovateli těchto pozemků, staly se nerealizovatelné. Městská část se snaží o vlastnictví pozemků vyjednávat a obyvatelé situaci jak již bylo zmíněno řeší po svém.

Tato práce navrhuje vést přístupové cesty v šířce ulic, nevyužívá plochy sousedních pozemků a proto může být v současnosti projekt realizovatelný.

Současná podoba samotného vrchu sv. Kříže je i přes svou popularitu také ohrožena. Pozemky na vrchu byly už v historii velmi lukrativní a dnes je hodnota mnohonásobně vyšší. S investorským záměrem vybudovat na vrchu novou restauraci bojuje současná restaurace Parukářka. Provozovatel se brání u soudu a její hosté, obyvatelé pomocí petice.

9. Závěr

Prvním cílem práce, byl popis teoretických předpokladů, pro tvorbu kvalitních veřejných prostranství. Použitá odborná literatura umožňuje ucelený náhled na tvorbu a problematiku veřejných prostranství a výsledná část této kapitoly představuje možnosti jejich hodnocení. Příklady jsou uvedeny na kvalitativních indikátorech.

Výsledkem analytické části práce je hodnocení provedených analýz a grafické výstupy v podobě příloh. Hodnocení slouží jako podložení problému vybraného k řešení. V této části jsem použila anketu, která měla za cíl potvrdit či vyvrátit výsledky analýz.

Vyhodnocené nejvýznamnější plochy zeleně jsem porovnála, dle vyskytujících se jevů, abych získala přehled co obyvatelům nabízejí.

V návrhové části uplatňuji zásady vnímání a působení veřejného prostranství a znalosti pozemního stavitelství z předchozího studia. Cílem pro tuto část bylo odstranění bariér a dosažení provázanosti území Žižkova a vrchu Vítkov. Návrh představil dvě nové přístupové cesty, snížil tak docházkové vzdálenosti mezi vstupy do parku. Navržená schodiště umožňují obyvatelům maximální prostupnost hrany Vítkova a umožňují jeho snadné využívání. Zároveň podoba návrhu nevyužívá přilehlé pozemky, které jsou v soukromém vlastnictví, přesto že by bylo vhodné využít je pro návrh a zapojit je do veřejné plochy zeleně. V práci upozorňuji na stav Tachovského náměstí o jehož podobě by se měla vést diskuze a následně by se mělo stát návrhem studií.

10. Seznam literatury a mapových zdrojů

Kniha:

BERAN, L., VALCHÁŘOVÁ, V., 2009: Industriál Prahy 3 – technické stavby a průmyslová architektura, VCPD Praha, 48 s.

DVOŘÁK, T., HLAVA, M., LEHMANNOVÁ, M., ŠKRABALOVÁ, P., 2012: Žižkov svéráz pavlačí a strmých ulic. Muzeum hlavního města Prahy, 140 s.

GEHL, J., 2000: Život mezi budovami užívání veřejných prostranství. Nadace Partnerství, Brno, 202 s.

GEHL, J., 2012: Města pro lidi. Nadace Partnerství, Brno, 282 s.

JACOBS, J., 1961: The Death and Life of Great American Cities, Knopf Doubleday Publishing Group, 458 s.

HNILIČKA, P., 2005: Sídelní kaše - otázky k suburbánní výstavbě rodinných domů. ERA, 136 s.

KOTAS, P., 2007: Dopravní systémy a stavby, ČVUT Praha, 353 s.

MITCHELL, W. J., 2005: E-topie : život ve městě trochu jinak. Zlatý řez, 183 s.

NORBERG-SCHULZ, CH., 2010: Genius loci krajina, místo, architektura, nakladatelství dokořán, 224s.

RAK, J., 1988: Praha 3 minulost a současnost, Panorama Praha, 133 s.

LUKEŠ, Z., SEDLÁK, J., 2008: Praha 3 Urbanismus Architektura, Praha, Agro, 245 s.

SCHEUFLER, P., 1986: Praha 1848 – 1914 čtení nad dobovými fotografiemi, 293 s.

SITTE, C., 1995: Stavba měst podle uměleckých zásad. Praha: ABF-ARCH, 111 s.

ŠESTÁK, Z., 2008: Jak se ze Žižkova stalo velké město, Praha academia, 492 s.

ŠILHÁNKOVÁ, V., KOUTNÝ, J., ČABALOVÁ, M., 2002: Urbanismus a územní plánování, Univerzita Pardubice, 146 s.

WHYTE, W. H., 2001: The Social Life of Small Urban Spaces. Projekt for public space, 125 s.

Internetové zdroje :

- CZUMAL, wordpress, 2012, Žižkovské usedlosti, online:
<http://czumal.files.wordpress.com/2012/11/zizkovske-usedlosti.pdf> cit. 10.11.2012.

- Český statistický úřad, 2012, Praha, online:
[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/24002BC16F/\\$File/104003_12.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/24002BC16F/$File/104003_12.pdf) cit. 8.11.2012.
- Lipská charta, 2007, Ministerstvo pro místní rozvoj, online:
<http://www.mmr.cz/getmedia/aff892fa-b724-4ff8-bf47-3447a7571b79/Lipska-charta-o-udrzitelnych-evropskych-mestech.pdf> cit. 1.3.2013
- Magistrát hl. města Prahy, 2008-2012, ENVIS 4 – Hlavní město Praha, online:http://envis4.praha.eu/sablona_zelen.html cit. 3.2.2013
- Městská část Praha 3, 2011, online: <http://www.praha3.cz/eDeska/> cit. 10.11.2012.
- Nadace partnerství, 2008, programy, online: <http://www.nadacepartnerstvi.cz/> cit. 11.10.2012
- Národní muzeum, 2010, Stručné dějiny památníku, online:
http://www.nm.cz/download/npv_pro_navstevniky.pdf cit. 11.10.2012.
- Občanský zpravodaj Prahy 3, 2009, KAUZA 3, online: <http://www.kauza3.cz/> cit. 1.9.2013.
- Silnice, železnice, 2010, Pražské cyklostezky, online: <http://www.silnice-zeleznice.cz/clanek/prazske-cyklostezky/>. cit. 20.2.2013.
- ANONYM, 2012, blog Schody na Vítkov, online: <http://schodynavitkov.blogspot.cz/> cit. 20.2.2013.

Mapové podklady:

- Český úřad zeměměřický a katastrální, prohlížeč služba WMS - katastrální mapy, online: <http://services.cuzk.cz/wms/wms.asp>
- Geoportál CENIA, online: <http://geoportal.gov.cz/arcgis/services>

Zákon:

- Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. v platném znění

11. Seznam příloh

1. výkres širších vztahů 1:10 000
2. funkční analýza 1:10 000
3. analýza prostorově výtvarná a historických souvislostí 1: 15 000
4. výkres problémů a hodnot 1:10 000
5. výkres současného stavu – Jeronýmova ulice 1:500
6. výkres současného stavu – ulice Pod Vítkovem 1:500
7. návrh – Jeronýmova ulice 1:200
8. návrh – ulice Pod Vítkovem 1:200
9. řez – Jeronýmova ulice 1:200
10. řez – ulice Pod Vítkovem 1:200
11. tabulka porovnání sledovaných jevů - vrch Vítkov, vrch sv. Kříže